

UCHWAŁA NR XIX/94/2025
RADY MIASTA I GMINY KOSÓW LACKI

z dnia 19 grudnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031”.

Na podstawie art.18 ust.1 pkt 15 ustawy z 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U 2025r. poz.1153) oraz art.6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 poz. 1673) Rada Miasta i Gminy Kosów Lacki uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Gminny programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Kosów Lacki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026r.

Przewodniczący Rady Miasta
i Gminy Kosów Lacki

Arkadiusz Mleczko

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE KOSÓW LACKI NA LATA 2026-2031

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW.....	2
PRZEMOC DOMOWA.....	3
DEFINICJA PRZEMOCY.....	3
FORMY PRZEMOCY	5
SKALA PRZEMOCY W ŚWIELE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH	6
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	8
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	9
CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY KOSÓW LACKI.....	12
ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ.....	13
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE MIASTA I GMINY KOSÓW LACKI ..	20
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH	20
WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH.....	24
DOROŚLI MIESZKAŃCY	24
UCZNIOWIE.....	27
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	29
ADRESACI PROGRAMU	38
PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU.....	38
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	39
EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU.....	39
WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	43
SPIS TABEL I WYKRESÓW	44
SPIS TABEL.....	44
SPIS WYKRESÓW	44

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

MGBP – Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Kosowie Lackim

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kosowie Lackim

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kosowie Lackim

NK – procedura „Niebieskie Karty”

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim

PKI – Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Kosowie Lackim

PP – Posterunek Policji w Kosowie Lackim

PPPP – Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokołowie Podlaskim

UMiG – Urząd Miasta i Gminy Kosów Lacki

Gmina- Miasto i Gmina Kosów Lacki

ZI – Zespół Interdyscyplinarny w Kosowie Lackim

PRZEMOC DOMOWA

DEFINICJA PRZEMOCY

Przemoc domowa jest jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania wielu działań przeciwdziałających temu zjawisku. W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1673), przemoc domowa to *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające te osoby na:*

niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia

naruszenie ich godności, nietykalności cielesnej lub wolności, w tym seksualnej

szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące cierpienie lub krzywdę

ograniczenie lub pozbawienie dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej

naruszenie prywatności lub wzbudzenie poczucia zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej

Źródło: Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

W odniesieniu do zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu:

- ➔ **Intencjonalność** – ma charakter świadomego i zamierzonego działania,
- ➔ **Nierównowaga sił** – przewaga jednej ze stron, np. fizyczna, psychiczna czy ekonomiczna,
- ➔ **Naruszanie praw i dóbr osobistych** – osoba stosująca przemoc narusza podstawowe prawa osób doznających przemocy, np. nietykalności cielesnej, godności, szacunku itp.,
- ➔ **Powodowanie cierpienia i bólu** – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doznającej przemocy na poważne szkody¹.

Przemoc domowa rzadko jest jednorazowym incydem. Amerykańska psycholog Leonora E. Walker opisała cykl przemocy przedstawiający 3 fazy zachowań związanych z doświadczaniem przemocy w związku:

1. **Faza narastającego napięcia** – wzrost napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych. Osoba stosująca przemoc staje się poirytowana, zdenerwowana i prowokuje kłótnie, a pozostali członkowie rodziny czują strach i niepewność, przez co dążą do złagodzenia sytuacji.

2. **Faza ostrej przemocy** – wybuch gniewu, upust narastającego napięcia. Osoba stosująca przemoc dopuszcza się czynów, których wcześniej by nie wyrządziła.

3. **Faza miodowego miesiąca** – okres okazywania skruchy przez osobę stosującą przemoc, która przekonuje, że sytuacja już się nigdy nie powtórzy.

¹ Poradnik dla osób dotkniętych przemocą, Stowarzyszenie OPTA, s. 1

Po pewnym czasie napięcie znów zaczyna rosnąć i cykl się powtarza, lecz przemoc jest jeszcze gwałtowniejsza, skraca się faza „miodowego miesiąca”, faza narastającego napięcia i ostrej przemocy wydłużają się i mają gwałtowniejszy przebieg, a po pewnym czasie faza „miodowego miesiąca” zanika i pozostają tylko 2 fazy².

FORMY PRZEMOCY

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

1. **Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być różne, np. złamania, siniaki, poparzenia itp. Powodowana jest poprzez, np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni.
2. **Psychiczną** – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, upokarzanie, zawstydzanie).
3. **Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
4. **Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez osobę stosującą przemoc. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku osoby stosującej przemoc albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane

² <https://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/30-cykle-przemocy-w-rodzinie> [dostęp: 4.04.2025 r.]

zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.

5. **Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia³. Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów.
6. **Cyberprzemoc** – przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Zjawisko elektronicznej agresji może przybierać różne formy: od wysłania obraźliwego SMS-a czy e-maila do drugiej osoby, aż po założenie komuś fałszywego konta na portalu społecznościowym⁴.

SKALA PRZEMOCY W ŚWIELE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy domowej dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy domowej gromadzonych przez Policję, w 2024 roku ogólna liczba osób doznających przemocy w Polsce kształtowała się na poziomie 86 920, w tym 58,3% stanowiły kobiety (50 638 osób), 29,6% – małoletni (25 723 osoby), z kolei 12,1% – mężczyźni (10 559 osób). W tym samym roku odnotowano 60 535 osób stosujących przemoc, z czego zdecydowaną większość stanowili mężczyźni, tj. 52 411 osób (86,6%). W porównaniu do 2023 roku liczba osób doznających przemocy zwiększyła się o 11,7% (77 832 osoby), z kolei liczba osób stosujących przemoc zmalała o 3,9%

³ J. Helios, W. Jedlecka, Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.

⁴ Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców. NASK Akademia, Warszawa 2020.

(63 016 osób). W 2024 roku względem roku 2023 zauważyć można różną wzrost odsetka małoletnich doznających przemocy, który ukształtował się na poziomie 77, pp. Według „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci” przeprowadzonej w 2021 roku na zlecenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej najpowszechniejszą formą przemocy domowej wobec dzieci w opinii badanych Polaków była przemoc psychiczna, a w następnej kolejności wybrane zostały: zaniedbanie i przemoc fizyczna. Odsetek 19% dzieci w Polsce doznał przemocy fizycznej, z kolei nieznacznie mniej – przemocy psychicznej (18%), z kolei 9% wskazało na przemoc ekonomiczną, a 8% na seksualną. Ponadto 54% mężczyzn i 45% kobiet przyznało się do użycia przemocy wobec dziecka w formie tzw. „dania klapsa”. Większość badanych, którzy byli świadkami przemocy zadeklarowało, że podjęło w związku z tym faktem działania (61%), wśród których najczęściej podano rozmowę, uświadomienie problemu (26%), zgłoszenie na Policję (20%) oraz pomoc społeczną (18%). Co ważne, przeważająca większość Polaków wykazała świadomość, że dziecko, które widzi przemoc między swoimi rodzicami również jest osobą doznającą przemocy (81%).

Warte uwagi są również badania z 2022 roku przeprowadzone na zlecenie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, na temat skali zjawiska przemocy domowej wśród grup społecznych, które w szczególny sposób są narażone na doznawanie przemocy, a mianowicie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Według tych badań zdecydowana większość osób z niepełnosprawnościami, doznawało przemocy psychicznej (78,1%), natomiast 57,8% wskazało na przemoc fizyczną. Wśród seniorów rozkład procentowy odpowiedzi przedstawia się następująco: przemoc psychicznej doznawało 87,3% badanych, z kolei przemocy fizycznej i ekonomicznej po 43,1% respondentów⁵.

Również w 2023 roku przemoc wobec dzieci stanowiła poważne wyzwanie społeczne, pociągające za sobą szereg negatywnych konsekwencji dla rozwoju fizycznego, emocjonalnego i społecznego dzieci. Analiza statystyk opracowanych przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, rzuca światło na skalę problemu oraz konieczność podjęcia działań w celu zapewnienia dzieciom bezpiecznego środowiska do rozwoju. Z odpowiedzi

⁵ Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023 poz.1232), s. 5-7.

udzielanych przez respondentów w wieku 11-17 lat wynika, że zdecydowana większość z nich (79%) choć raz doświadczyła w swoim życiu przemocy lub zaniedbania. Ponadto co czwarty ankietowany (27%) został kiedykolwiek pokrzywdzony za pośrednictwem więcej niż dwóch różnych form przemocy lub zaniedbania⁶.

Ponadto, z Raportu podsumowującego działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” wynika, iż w 2023 roku przemoc stanowiła główny temat przeprowadzonych konsultacji. Najwięcej rozmów dyżurujący przeprowadzili z osobami doznającymi przemocy (44%), niemniej jednak odebrali również 25% połączeń od świadków przemocy. Należy zwrócić uwagę na fakt, że osoby zgłaszające przemoc, przeważnie wskazują na więcej niż jedną jej formę. Przemoc psychiczna jest tematem większości przeprowadzanych rozmów – zgłaszało ją 8 756 osób (w tym 163 dzieci), z kolei doświadczanie przemocy fizycznej deklarowało 4 551 dzwoniących (w tym 98 dzieci). Odnotowano również przypadki przemocy ekonomicznej (14%) oraz seksualnej (4,5%).

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 ustawy 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do zadań własnych gminy należy *opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej*. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- ➔ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- ➔ zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- ➔ tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

⁶ Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa, s. 29.

Redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy Gminy. Istotnym elementem **Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031** jest wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom doznającym przemocy, jak i ją stosującym.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne, które uwzględniają temat przeciwdziałania przemocy i regulują postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób doświadczających oraz stosujących przemoc domową. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów **Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031**.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy domowej:

- ➔ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ➔ ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ➔ ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ➔ ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ➔ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ➔ ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ➔ ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,

- ➡ ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa,
- ➡ ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ➡ ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- ➡ ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ➡ ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny,
- ➡ ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego,
- ➡ ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy,
- ➡ ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
- ➡ ustawa z dnia 24 sierpnia 2011 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych,
- ➡ ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ➡ ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
- ➡ ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ➡ ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe,
- ➡ ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji,
- ➡ ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe,
- ➡ ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

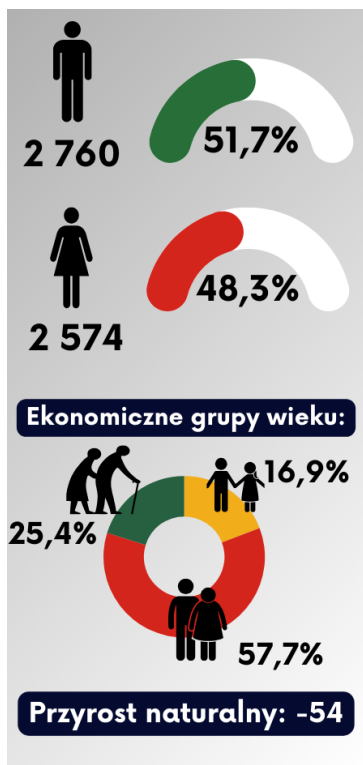
Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań oraz danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kosowie Lackim, a także założeń Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2025-2030 jest również spójny z zapisami dokumentów w zakresie polityki społecznej, realizowanych na poziomie regionalnym i lokalnym. Program nawiązuje do działań mających na celu poprawę jakości życia i wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem

osób zagrożonych przemocą domową. Dokumentami, do których w sposób szczególny nawiązuje niniejszy Program są:

- ➔ Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030,
- ➔ Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025,
- ➔ Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Sokołowskim na lata 2022-2026.

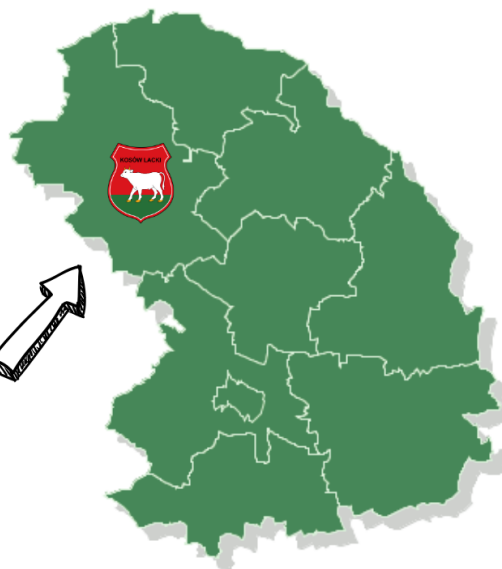
CHARAKTERYSTYKA GMINY KOSÓW LACKI

 Województwo:
mazowieckie

 Powierzchnia:
200,2 km²

 Liczba ludności:
5 334

KULTURA, SPORT

Życie kulturalne realizowane jest przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kosowie Lackim oraz Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną wraz z Filią Biblioteczną w Telakach. Miejsko-Gminny Klub Sportowy „KOSOVIA” Kosów Lacki wykonuje zadania z zakresu krzewienia kultury fizycznej i sportu wśród uczniów, młodzieży i dorosłych oraz utrzymania i rozwoju istniejącej bazy sportowej.

POMOC I WSPARCIE

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Posterunek Policji,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny.

OŚWIATA

Na terenie Miasta i Gminy Kosów Lacki funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Klub Dziecięcy w Kosowie Lackim,
- Gminne Przedszkole w Kosowie Lackim,
- Szkoła Podstawowa im. Stefana Kardynała
- Zespół Szkół w Kosowie Lackim, w skład którego wchodzi: Publiczne Liceum Ogólnokształcące im. Orła Białego w Kosowie Lackim oraz Branżowa Szkoła I Stopnia.

**Dane statystyczne umieszczone na grafice pochodzą z 2023 roku (BDL GUS)*

ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w Gminie Kosów Lacki zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**, który tworzy Burmistrz Miasta i Gminy Kosów Lacki powołując do niego przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego mogą wchodzić także przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej (jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do Wójta), kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych i innych podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej:

1. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.
2. Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3-5, w szczególności przez:
 - 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
 - 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
 - 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
 - 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
 - 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,

- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”,
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a,
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2023 r. poz. 2119).

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031 wraz z obszarami ich działania przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania.

Instytucja	Obszar działania
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	▪ Wczesna diagnoza i poradnictwo, ▪ udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, ▪ dystrybucja ulotek edukacyjno-informacyjnych, ▪ udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej, ▪ organizowanie poradnictwa specjalistycznego, specjalistycznej pomocy psychologicznej oraz terapeutycznej, ▪ działania interwencyjne,

	▪ organizowanie pomocy psychologicznej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, ▪ udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, ▪ obsługa organizacyjno-techniczna ZI, ▪ wszczęcie procedury i uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, ▪ opracowanie i wprowadzenie Standardów Ochrony Małoletnich.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	▪ Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, ▪ wszczęcie procedury i uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, ▪ opracowanie i wprowadzenie Standardów Ochrony Małoletnich.
Posterunek Policji w Kosowie Lackim przynależący do Komendy Powiatowej Policji w Sokołowie Podlaskim	▪ Wszczęcie procedury i uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, ▪ podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ▪ opracowanie i wprowadzenie Standardów Ochrony Małoletnich.
Placówki ochrony zdrowia	▪ ocena stanu ogólnego zdrowia: badanie podmiotowe i badanie przedmiotowe oraz wydanie zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej, ▪ wszczęcie procedury i uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”,

	▪ opracowanie i wprowadzenie Standardów Ochrony Małoletnich.
Placówki oświatowe	▪ Wczesna diagnoza, opracowanie i realizowanie standardów ochrony małoletnich, ▪ przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, ▪ wszczęcie procedury i uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, ▪ opracowanie i wprowadzenie Standardów Ochrony Małoletnich.
Zespół Interdyscyplinarny	▪ diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym, ▪ inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom, ▪ inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, ▪ opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, ▪ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, ▪ powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań, ▪ monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”, ▪ przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a, ▪ kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących

	przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową, ▪ składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2023 r. poz. 2119).
Grupy diagnostyczno-pomocowe	▪ dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, ▪ realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia, ▪ zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność, ▪ realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, ▪ występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, ▪ występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń,

- monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”,
- zakończenie procedury „Niebieskie Karty”,
- dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
 - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
- informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Źródło: Opracowanie własne.

Można wyróżnić także podmioty będące pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak:

- ➔ instytucje kulturalno-rekreacyjne,
- ➔ Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokołowie Podlaskim,
- ➔ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim,
- ➔ lokalne organizacje pozarządowe,
- ➔ kościoły i związki wyznaniowe.

Zasoby ludzkie:

Zespół Interdyscyplinarny w zakresie realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031 współpracuje z osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy domowej na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.:

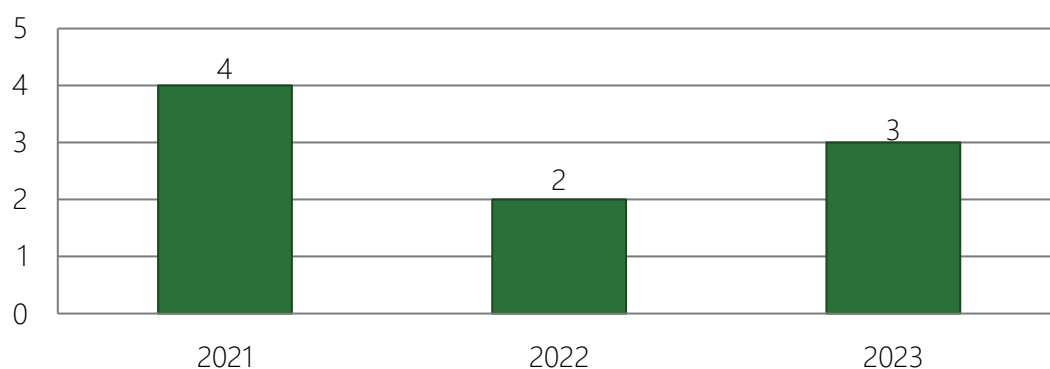
- ➔ pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- ➔ psycholodzy, psychoterapeuci i pedagodzy,
- ➔ funkcjonariusze Policji,
- ➔ kuratorzy zawodowi,
- ➔ pracownicy socjalni,
- ➔ prawnicy,
- ➔ pracownicy ochrony zdrowia,
- ➔ członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY KOSÓW LACKI

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

W 2023 roku z pomocy i wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kosowie Lackim z powodu przemocy domowej skorzystały 3 rodziny. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin korzystających z pomocy MGOPS z tego powodu ulegała nieznacznym wahaniom, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy domowej w Gminie Kosów Lacki na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021, 2022 i 2023 rok

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za rozwiązywanie problemów dotyczących zjawiska przemocy jest Zespół Interdyscyplinarny. W latach 2021-2022 liczba posiedzeń Zespołu wyniosła po 5 w każdym roku, natomiast w 2023 roku spotykał się 13 razy. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych w ramach Zespołu powoływane były grupy diagnostyczno-pomocowe (wcześniej były to grupy robocze). W ciągu omawianych lat ich liczba ulegała znacznym wahaniom. W 2023 roku w stosunku do 2021 roku dostrzegalny jest wzrost o 3 grupy, z kolei w porównaniu do 2022 roku wzrost o 7. W 2023 roku grupy diagnostyczno-pomocowe spotykały się 51 razy – to o 35 mniej niż rok wcześniej oraz o 62 mniej względem roku 2021. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia następująca tabela.

Tabela 2. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	5	5	13
liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych	14	10	17
liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych	113	86	51

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2021, 2022 i 2023 rok

Podjęmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą domową odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby nią dotkniętej. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

W latach 2021-2023 zauważalny są wzrost liczby sporządzonych „Niebieskich Kart – A” wszczynających procedurę: w 2021 roku było to 14 NK, natomiast w latach 2022-2023 – po 17. W 2023 roku 16 formularzy sporządzili funkcjonariusze Policji, a 1 – przedstawiciel oświaty. Ponadto, w 2023 roku kontynuowano z poprzednich okresów 13 procedur, w 2022 roku – 15, a w 2021 roku – 19.

Tabela 3. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart – A” oraz kontynuowanych procedur w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba sporządzonych „Niebieskich Kart – A” ogółem	14	17	17
liczba procedur kontynuowanych z poprzednich okresów	19	15	13

Źródło: Realizacja procedury „Niebieskie Karty” za lata 2021, 2022 i 2023

Z dokumentacji Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że w 2023 roku 39 osób objętych działaniami w ramach procedury NK, doświadczyło przemocy domowej, w tym: 24 kobiety, 4 mężczyzn oraz 11 dzieci. W stosunku do poprzednich lat można zauważyć znaczny wzrost liczby osób doznających przemocy. Należy podkreślić, iż wzrosła liczba dzieci doznających przemocy, które stanowiły w 2023 roku 28,2% wszystkich osób. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 4. Liczba osób doznających przemocy domowej, objętych w danym roku działaniami w ramach procedury NK w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba osób doznających przemocy, w tym:	14	10	39
kobiety	12	9	24
mężczyźni	2	1	4
dzieci	0	0	11

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2021, 2022 i 2023 rok

Na przestrzeni analizowanych lat dostrzec można wahania liczby zakończonych procedur NK. W 2023 roku zakończono 15 procedur, w 2022 roku – 12, natomiast w roku bazowym – 18. Powodem zakończenia procedur było głównie ustanie przemocy oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy. Szczegółowe informacje przedstawia kolejna tabela.

Tabela 5. Liczba zakończonych procedur NK w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba zakończonych procedur ogółem, w tym:	18	12	15
z powodu zakończenia przemocy oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy	17	11	14
z powodu braku zasadności podejmowanych działań	1	1	1

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2021, 2022 i 2023 rok

Mieszkańcy Gminy, którzy doznają lub stosują przemoc domową mogą skorzystać z poradnictwa udzielanego w ramach funkcjonującego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego, który w 2023 roku był czynny średnio przez 12 godzin w miesiącu. W 2023 roku z pomocy PKI skorzystało 12 osób doznających przemocy domowej, którym udzielono 12 porad oraz 12 osób stosujących przemoc domową, które również skorzystały z 12 porad⁷.

Działalność z zakresu przeciwdziałania występowaniu przemocy domowej jest prowadzona także przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Na podstawie danych można dostrzec, iż w 2023 roku GKRPA prowadziła rozmowy z 2 osobami stosującymi przemoc domową oraz 4 świadkami przemocy domowej⁸.

⁷ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 rok

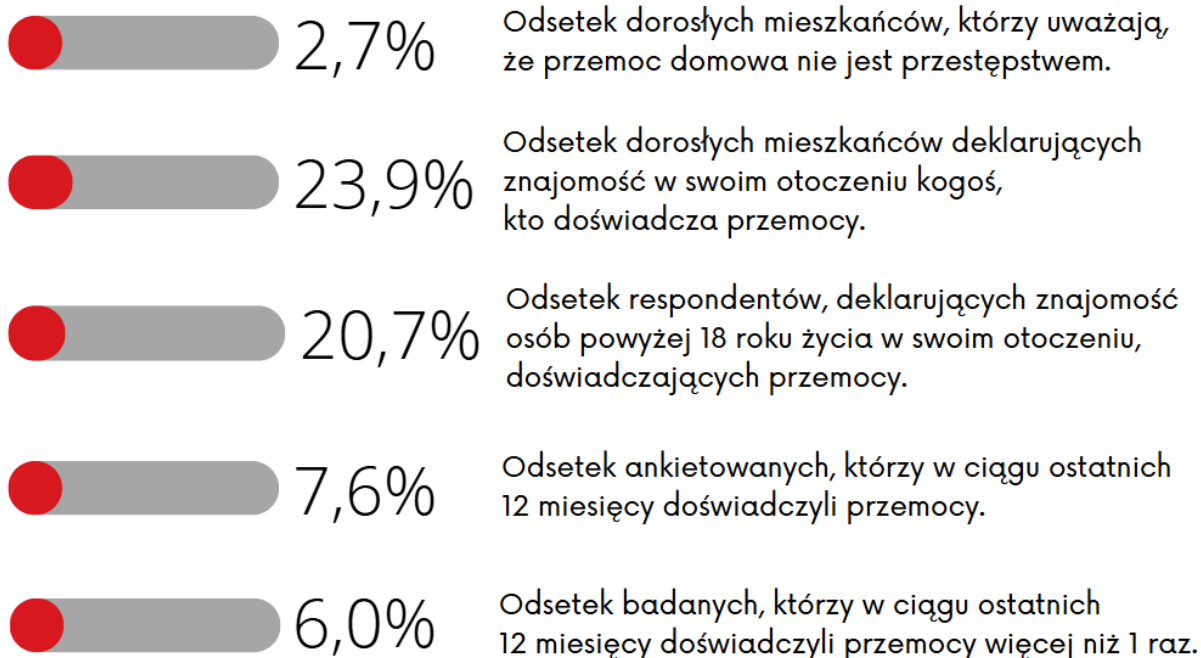
⁸ Tamże

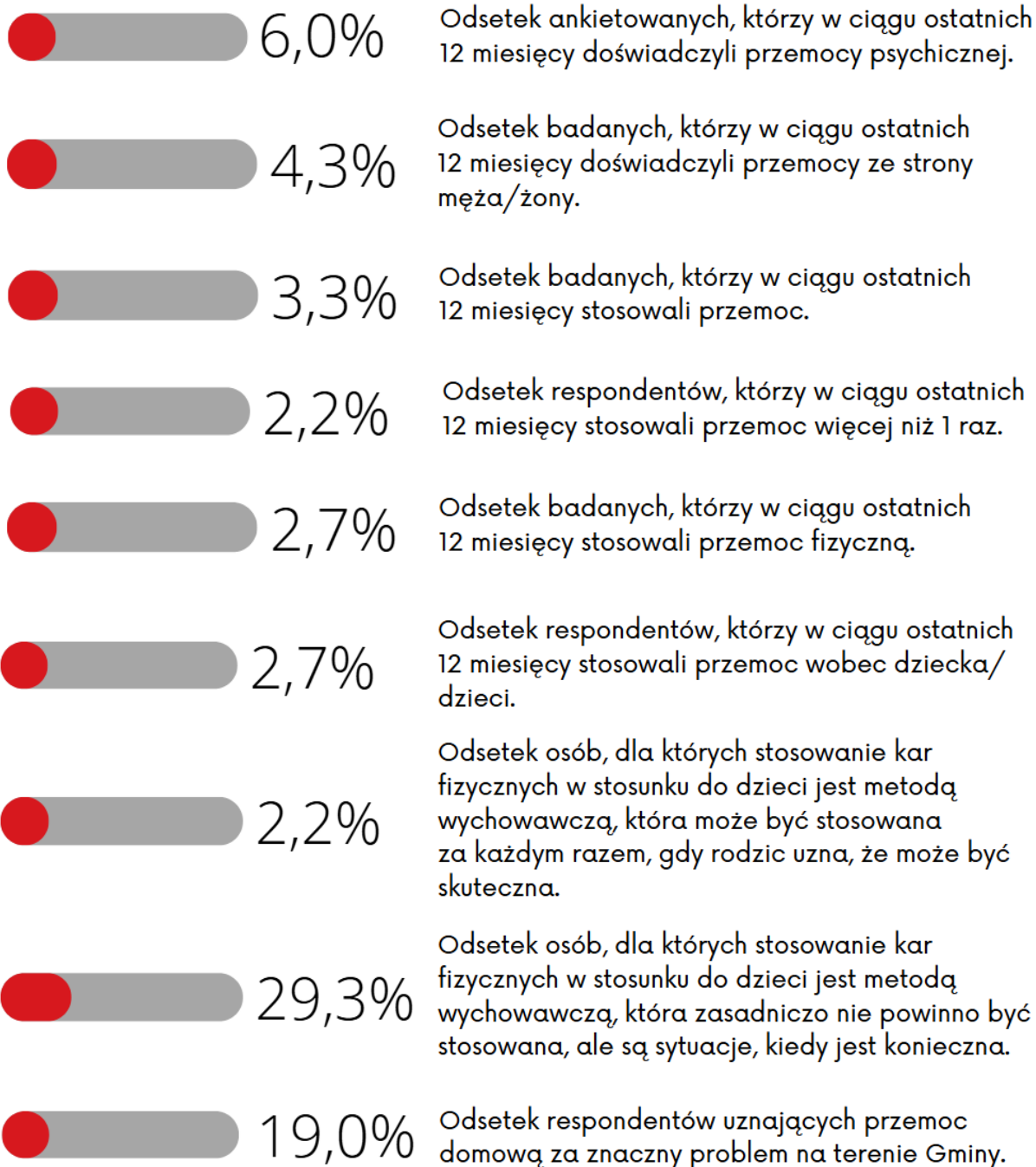
WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH

W 2025 roku zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów, które miały na celu rozpoznanie skali problemu przemocy domowej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy. W badaniu wzięło udział 63 uczniów oraz 184 dorosłych mieszkańców. Poniżej przedstawiono najważniejsze wnioski z badań.

DOROŚLI MIESZKAŃCY

PROBLEM PRZEMOCY

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=184

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Odsetek badanych, którzy uważają, że najskuteczniejszym działaniem wobec osób doświadczających przemocy byłoby izolowanie osób stosujących przemoc od osób jej doznających.

Odsetek badanych, którzy uważają, że najskuteczniejszym działaniem wobec osób doświadczających przemocy byłoby zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy domowej.

Odsetek badanych, którzy uważają, że najskuteczniejszym działaniem wobec osób doświadczających przemocy byłoby zwiększenie dostępu do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego.

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy uważają, że warsztaty profilaktyczne dla dzieci przyniosą najlepsze efekty w kontekście zapobiegania przemocy domowej.

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy uważają, że warsztaty profilaktyczne dla osób dorosłych przyniosą najlepsze efekty w kontekście zapobiegania przemocy domowej.

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=184

CYBERPRZEMOC

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy doświadczyli cyberprzemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

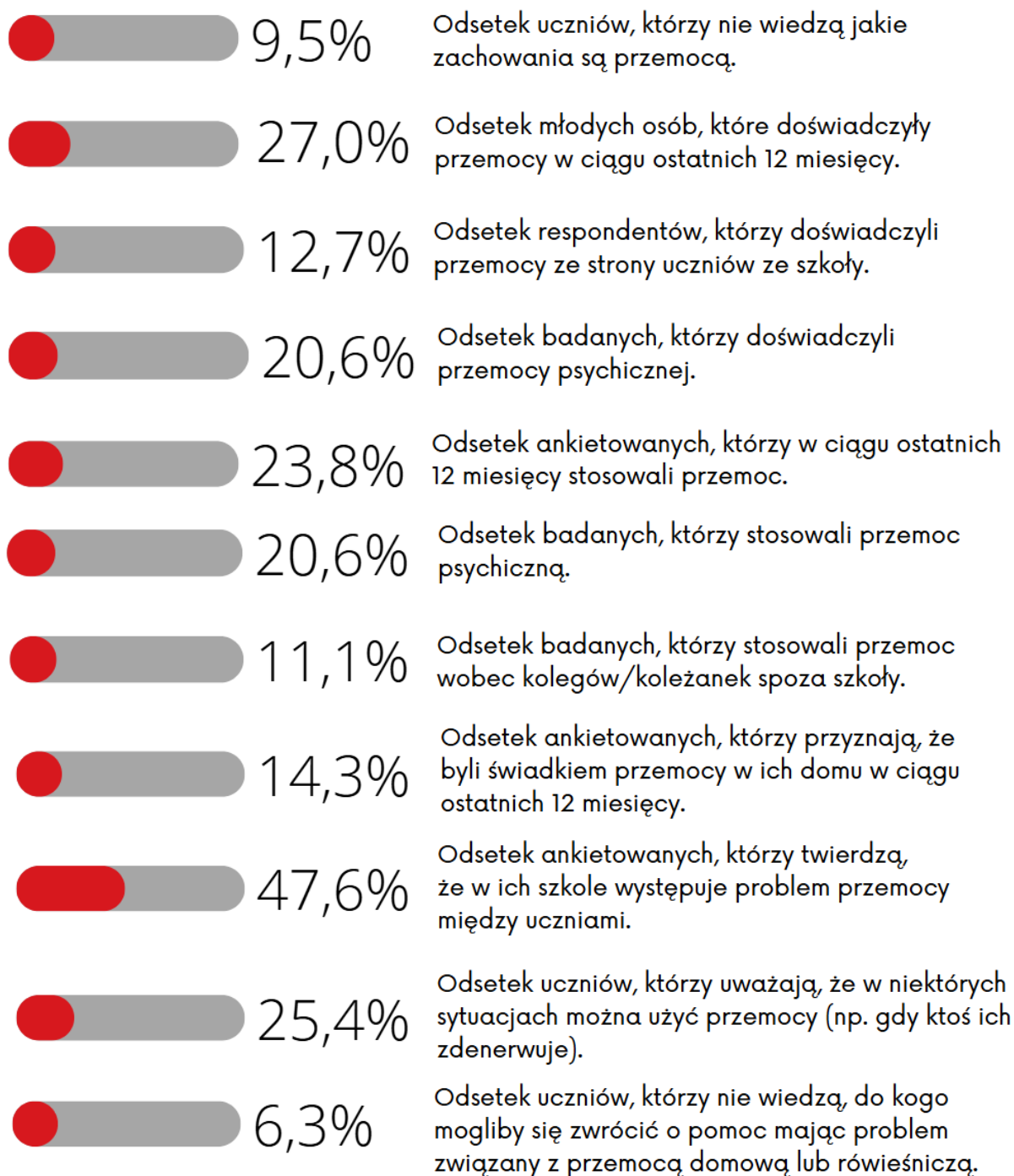

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy zadeklarowali stosowanie cyberprzemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=184

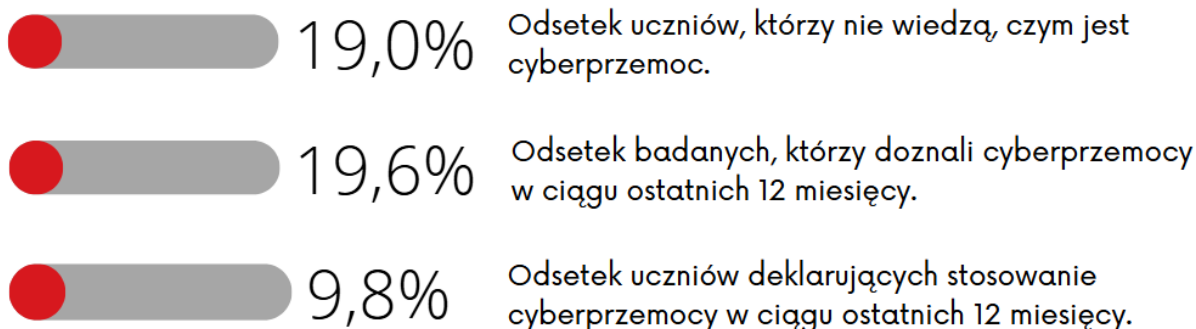
UCZNIOWIE

PROBLEM PRZEMOCY

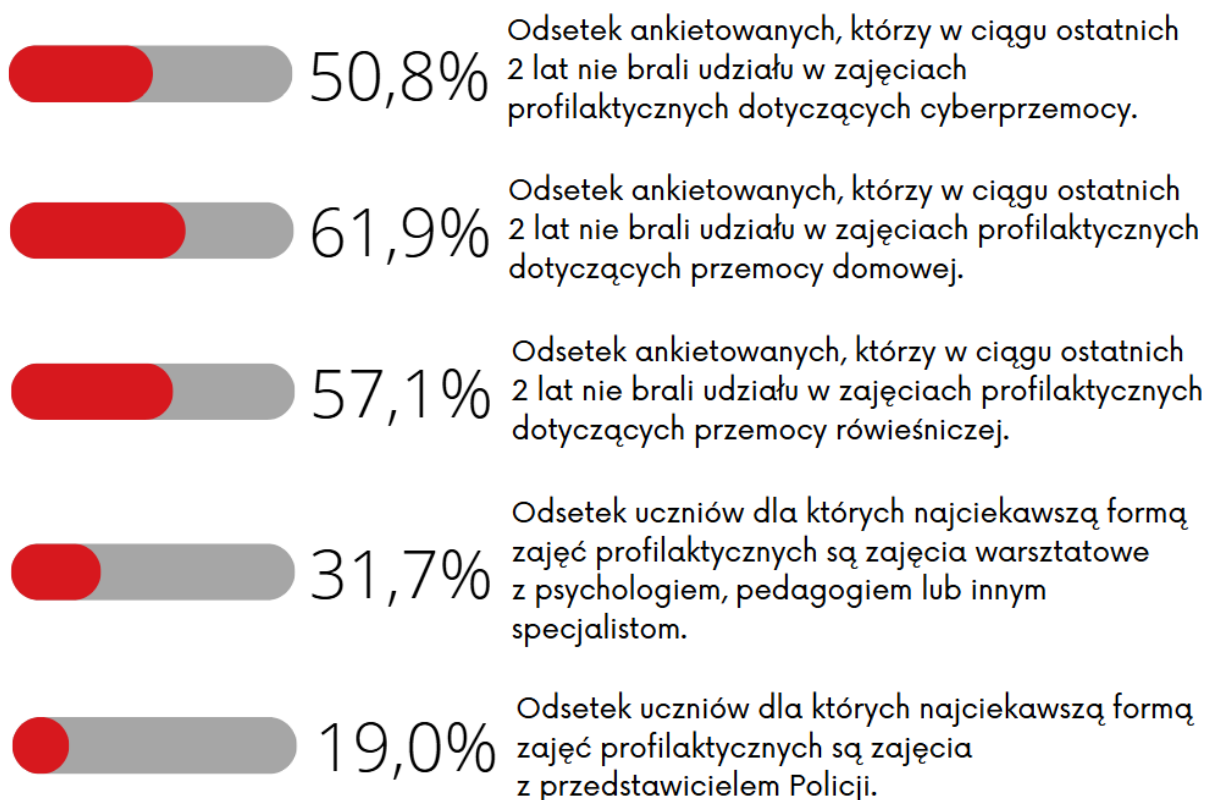
* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=63

CYBERPRZEMOC

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=63

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

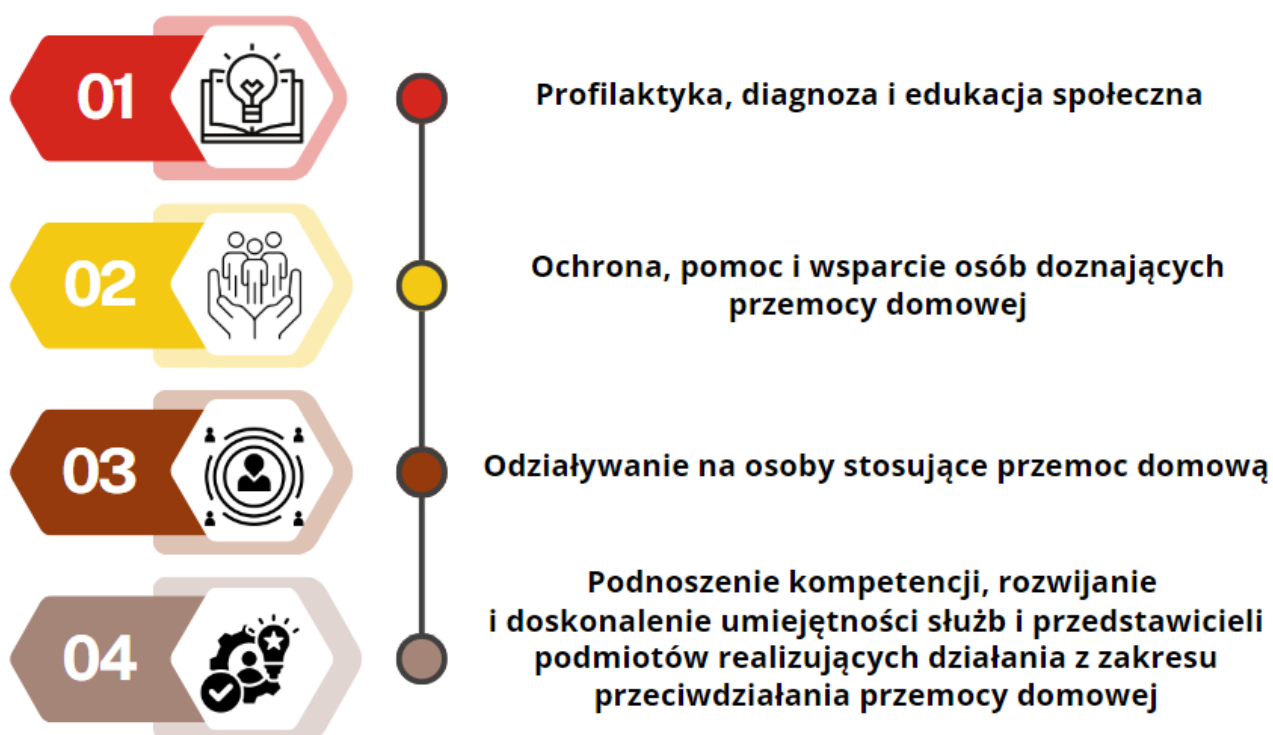

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=63

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem **głównym** Programu jest ograniczenie skali zjawiska przemocy domowej poprzez edukację, działania profilaktyczne oraz rozwój kompleksowego systemu pomocy dla osób dotkniętych przemocą domową.

Cel ten będzie realizowany w następujących obszarach:

1. Profilaktyka, diagnoza i edukacja społeczna

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy	termin realizacji
1.	Prowadzenie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom.	Liczba zainicjowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych.	ZI, UMiG, MGOPS, GKRPA, PP, placówki oświatowe.	2026-2031
2.	Rozpowszechnianie informacji na temat miejsc/osób udzielających pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy.	Liczba działań podjętych w celu rozpowszechnienia informacji.	ZI, UMiG, PP, GKRPA, MGOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	2026-2031
3.	Edukacja dzieci i młodzieży na temat rodzajów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy.	Liczba zrealizowanych programów/ warsztatów.	UMiG, PP, GKRPA, placówki oświatowe, MGOK, MGBP.	2026-2031
4.	Budowa świadomości mieszkańców na temat przemocy domowej oraz związanych z nią innych problemów, poprzez dystrybucję materiałów edukacyjno-profilaktycznych, organizację pogadanek oraz zamieszczanie informacji w mediach lokalnych itp.	Liczba zakupionych materiałów edukacyjnych. Liczba informacji zamieszczonych w mediach lokalnych o tematyce przeciwdziałania przemocy domowej.	ZI, UMiG, PP, GKRPA, MGOPS, placówki oświatowe.	2026-2031

5.	Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego.	UMiG, placówki oświatowe, MGOK, MGBP.	2026-2031
6.	Wdrażanie programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodziców w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych.	Liczba zrealizowanych programów.	UMiG, placówki oświatowe.	2026-2031
7.	Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy na terenie Miasta i Gminy poprzez systematyczne przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców i uczniów szkół.	Liczba osób objętych badaniem w ramach diagnozy problemu przemocy.	MGOPS, UMiG, placówki oświatowe.	2028, 2030

2. Ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy	termin realizacji
1.	Zapewnienie osobom doznającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	Liczba porad udzielonych osobom doznającym przemocy. Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa.	ZI, GKRPA, MGOPS, PKI, UMiG, PPPP, PCPR, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	2026-2031
2.	Świadczenie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą domową.	Liczba rodzin otrzymujących pomoc finansową i rzeczową z powodu problemu przemocy.	MGOPS.	2026-2031
3.	Udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba rozpoczętych/zakończonych procedur. Liczba rodzin objętych procedurą.	ZI, GKRPA, MGOPS, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	2026-2031
4.	Wsparcie socjalne rodzin, w których występuje problem przemocy domowej.	Liczba rodzin, które objęto pracą socjalną.	MGOPS.	2026-2031
5.	Objęcie rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze wsparciem asystenta rodziny.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	MGOPS.	2026-2031

6.	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez umieszczanie ich w pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków na ich pobyt.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, z powodu przemocy domowej.	MGOPS, PCPR.	2026-2031
7.	Kontynuowanie i rozwój działalności PKI poprzez zatrudnienie specjalistów np. prawnika, konsultanta ds. przemocy.	Liczba osób objętych wsparciem PKI. Liczba nowo zatrudnionych specjalistów.	GKRPA, PKI, UMiG.	2026-2031
8.	Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych powołanych do realizacji procedur „Niebieskie Karty”.	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. Liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych.	ZI, MGOPS.	2026-2031
9.	Udostępnianie baz danych zawierających informacje nt. istniejących placówek udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	Liczba podmiotów, którym zostały przekazane aktualne bazy danych.	UMiG.	2026-2031
10.	Współpraca między samorządem a organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	Liczba zrealizowanych projektów w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	UMiG.	2026-2031

11.	Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej, w szczególności w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc domową.	Liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach indywidualnych/grupowych.	UMiG, MGOPS, placówki oświatowe.	2026-2031
12.	Tworzenie warunków umożliwiających osobom doznającym przemocy domowej otrzymanie w pierwszej kolejności lokali komunalnych.	Liczba lokali komunalnych przyznanych w pierwszej kolejności osobom doznającym przemocy domowej.	UMiG.	2026-2031

3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy	termin realizacji
1.	Informowanie osób stosujących przemoc domową o konsekwencjach oraz zobowiązanie ich do podejmowania działań zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy, w tym do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i/lub psychologiczno-terapeutycznych.	Liczba osób skierowanych do uczestnictwa w Programie. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”.	ZI, PP.	2026-2031

2.	Motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i/lub psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób, które dobrowolnie wyraziły zgodę na udział w programie korekcyjno-edukacyjnym.	ZI.	2026-2031
3.	Motywowanie i/lub kierowanie na leczenie odwykowe osób uzależnionych stosujących przemoc domową.	Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe.	GKRPA, MGOPS.	2026-2031
4.	Izolowanie osób stosujących przemoc domową poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do jego otoczenia i miejsc, w których osoba zwykle lub regularnie przebywa.	Liczba interwencji związanych z naruszeniem zakazu zbliżania, kontaktowania się lub wstępu, przez osobę stosującą przemoc domową.	PP.	2026-2031
5.	Podjęmowanie działań wobec osób stosujących przemoc, które nie podjęły się uczestnictwa w obowiązkowym programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym.	Liczba złożonych zawiadomień o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia.	ZI, PP.	2026-2031
6.	Rozpowszechnianie informatorów zawierających aktualne bazy teleadresowe instytucji, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują wszelkie działania adresowane	Liczba przekazanych informatorów.	GKRPA, ZI, MGOPS, UMiG.	2026-2031

	do osób stosujących przemoc domową.			
7.	Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	ZI, PP.	2026-2031
8.	Działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi.	Liczba wniosków o nałożenie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych.	Grupa diagnostyczno-pomocowa, ZI.	2026-2031

4. Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy	termin realizacji
1.	Uczestnictwo nowo powołanych członków ZI w obowiązkowym szkoleniu.	Liczba członków ZI uczestniczących w szkoleniu.	ZI, UMiG.	2026-2031
2.	Uczestnictwo członków grup diagnostyczno-pomocowych w szkoleniach, w szczególności w zakresie pracy z osobą doznającą przemocy domowej oraz osobą stosującą przemoc domową.	Liczba członków grup diagnostyczno-pomocowych, uczestniczących w szkoleniach.	ZI.	2026-2031
3.	Opracowanie diagnoz potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych	Liczba przeprowadzonych szkoleń.	ZI.	2026-2031

	oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba diagnoz potrzeb szkoleniowych.		
4.	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa i grup wsparcia.	Liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego.	UMiG.	2026-2031

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- ➔ mieszkańców Gminy Kosów Lacki, w tym osób zagrożonych wystąpieniem problemu przemocy domowej,
- ➔ osób doznających przemocy domowej,
- ➔ osób stosujących przemoc domową,
- ➔ świadków przemocy domowej,
- ➔ osób i instytucji zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031 zakłada:

- ➔ zmianę biernych postaw społeczności lokalnej względem zjawiska przemocy domowej,
- ➔ podniesienie jakości funkcjonowania rodzin, w tym promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- ➔ poszerzanie dostępności i skuteczności pomocy dla osób doznających przemocy,
- ➔ wzmocnienie efektywności działań ukierunkowanych na osoby stosujące przemoc domową,
- ➔ wzrost liczby działań dotyczących profesjonalnej pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031 finansowane będą z budżetu Gminy, w tym budżetu MGOPS oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Ewaluacja określana jest jako badanie jakości i efektów prowadzonych działań na podstawie poszczególnych kryteriów, na które składa się zbiór danych, ich analiza, ocena oraz informowanie o wynikach. Reasumując, badanie ewaluacyjne stanowi sposób na określenie zasadności realizacji wyznaczonych celów względem zdiagnozowanych potrzeb, dostępnych instrumentów oraz posiadanych zasobów.

Ewaluacja może opierać się na danych pozyskanych w ramach monitoringu, jednak nie ogranicza się wyłącznie do nich. Jej celem nie jest rozliczanie ani kontrola realizowanych działań, lecz przede wszystkim analiza i zrozumienie zależności między podejmowanymi inicjatywami a osiąganymi rezultatami, co pozwala na ich skuteczniejsze dostosowanie do rzeczywistych potrzeb.

Po zakończeniu wdrażania Programu zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post, mająca na celu ocenę długoterminowych efektów realizowanych działań oraz ich wpływu na przeciwdziałanie przemocy domowej. Analiza ta pozwoli określić skuteczność podjętych inicjatyw, trwałość osiągniętych rezultatów oraz sformułować rekomendacje dotyczące dalszych działań w tym obszarze. Ewaluacja Programu będzie prowadzona z wykorzystaniem różnorodnych metod badawczych, aby uzyskać pełny obraz jego funkcjonowania. Wśród podstawowych metod znajdują się:

- ➔ **analiza wskaźników ilościowych** – obejmująca dane statystyczne, zebrane na podstawie procesu monitoringu Programu, dotyczące m.in.:
 - liczby wszczętych/zakończonych procedur „Niebieskie Karty”,

- liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”,
- liczby osób korzystających z poradnictwa psychologicznego, prawnego i socjalnego,
- liczby interwencji Policji związanych z przemocą domową,
- liczby działań edukacyjnych i profilaktycznych oraz liczby uczestników tych działań,
- liczby funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczby członków ZI uczestniczących w szkoleniach.

➡ **analiza jakościowa** – obejmująca m.in.:

- przegląd rocznych sprawozdań z realizacji Programu,
- konsultacje z instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy domowej (MGOPS, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA),
- wywiady i/lub badanie ankietowe przeprowadzane wśród osób realizujących zadania w ramach Programu,
- zbadanie opinii osób korzystających ze wsparcia, aby ocenić jakość i dostępność świadczonych usług.

➡ **analiza porównawcza** – zestawienie wyników osiągniętych w poszczególnych latach w celu określenia postępów oraz oceny dynamiki zmian w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Wśród kryteriów ewaluacji Programu będą brane pod uwagę:

- Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.

- c) **Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Przeprowadzenie ewaluacji zakończone będzie opracowaniem raportu, będącego podstawą do wdrożenia odpowiednich rekomendacji i interwencji. Opracowanie badania ewaluacyjnego pozwoli na podniesienie skuteczności zadań wdrażanych w przyszłości.

Monitoring jest kluczowym narzędziem w zakresie oceny efektów realizowania założeń dokumentu, a prowadzony w sposób rzetelny stanowi podstawę do podejmowania decyzji w zakresie zasadności przeprowadzanych interwencji. Ma on na celu ocenę skuteczności podejmowanych działań, identyfikację ewentualnych barier wdrażania oraz dostosowanie strategii interwencyjnych i profilaktycznych do rzeczywistych potrzeb społecznych. Proces monitoringu będzie prowadzony w sposób systematyczny i oparty na wskaźnikach przypisanych do zadań wyodrębnionych w ramach celów operacyjnych Programu. Wskaźniki te pozwalają na ocenę skuteczności działań w zakresie:

- ➔ wsparcia i pomocy udzielanej osobom doświadczającym przemocy domowej,
- ➔ działań interwencyjnych i profilaktycznych,
- ➔ pracy instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy,
- ➔ efektywności kampanii edukacyjnych i informacyjnych.

Dane do monitoringu będą gromadzone na podstawie informacji przekazywanych przez jednostki organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy, Policję, Zespół Interdyscyplinarny, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz organizacje pozarządowe.

Proces wdrażania założonych w niniejszym Programie działań i celów oraz informacja o aktywności Zespołu Interdyscyplinarnego w danym roku, będą przedmiotem corocznych sprawozdań przedkładanych Burmistrzowi Miasta i Gminy Kosów Lacki przez Zespół Interdyscyplinarny w Kosowie Lackim. Za koordynowanie realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej

w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031 odpowiedzialny jest Zespół Interdyscyplinarny w Kosowie Lackim.

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w kolejnej tabeli.

Tabela 6. Harmonogram wdrażania Programu.

etap	wyszczególnienie	termin realizacji
etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miasta i Gminy Kosów Lacki o przyjęciu do realizacji „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031”.	IV kwartał 2025 r.
etap II	Koordinacja realizacji zadań objętych Programem.	I kwartał 2026 r. – IV kwartał 2031 r.
etap III	Monitoring.	corocznie w okresie od 2026 r. do 2031 r.
etap IV	Ewaluacja Programu.	I-II kwartał 2032 r.

Źródło: Opracowanie własne.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Zjawisko przemocy domowej jest problemem dotykającym rodziny na całym świecie. Zdiagnozowanie jego skali jest szczególnie trudne ze względu na czynniki takie jak m.in. wstyd, ukrywanie aktów przemocy domowej przez rodziny oraz ich najbliższe środowisko, a także lęk osób doświadczających przemocy przed ich oprawcami. Tworzenie programów przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doświadczających przemocy domowej ma na celu udzielanie kompleksowej pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, przez co rozumie się osoby doświadczające przemocy, stosujące ją oraz jej świadków. Realizacja zadań w tym zakresie nie byłaby możliwa, gdyby nie zintegrowane działania wszystkich instytucji i specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej. Innym czynnikiem mającym znaczący wpływ na ograniczanie skali zjawiska przemocy jest świadomość społeczna. W związku z tym edukacja społeczności z terenu Gminy Kosów Lacki stanowi szansę na zmniejszenie tolerancji dla przemocy. Należy również pamiętać, aby podejmowane działania interwencyjne wobec osób doświadczających, jak i stosujących przemoc nie ograniczały się wyłącznie do rozmowy z psychologiem, ale pociągały za sobą szereg działań długofalowych, takich jak trwałe zmiany w postępowaniu osób stosujących przemoc domową, prawidłowe funkcjonowanie społeczne oraz emocjonalne osób doświadczających przemocy domowej itp.

Cele i zadania zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031, realizowane w porozumieniu podmiotów funkcjonujących na terenie Miasta i Gminy z najwyższą rzetelnością, powinny pociągać za sobą pozytywne skutki, w postaci rozwiniętego i efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

SPIS TABEL

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania.	14
Tabela 2. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2021-2023	21
Tabela 3. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart – A” oraz kontynuowanych procedur w latach 2021-2023	22
Tabela 4. Liczba osób doznających przemocy domowej, objętych w danym roku działaniami w ramach procedury NK w latach 2021-2023	22
Tabela 5. Liczba zakończonych procedur NK w latach 2021-2023	23
Tabela 6. Harmonogram wdrażania Programu.	42

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy domowej w Gminie Kosów Lacki na przestrzeni lat 2021-2023.....	20
---	----

Przewodniczący

Rady Miasta i Gminy

Arkadiusz Mleczko

Uzasadnienie

do Uchwały Nr XIX/94/2025 Rady Miasta i Gminy Kosów Lacki z dnia 19 grudnia 2025r. w sprawie przyjęcia „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031”

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Program określa wachlarz działań, których celem jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Kosów Lacki. Aktualnie na terenie gminy obowiązuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2025, przyjęty uchwałą Rady Miasta i Gminy Kosów Lacki nr XXXIV/216/2022 z dnia 28 czerwca 2022r.

W związku z kończącym się okresem realizacji programu, w 2025r. została przeprowadzona diagnoza problemu przemocy na terenie Gminy Kosów Lacki. Na podstawie analizy danych opracowano nowy „Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Kosów Lacki na lata 2026-2031”.

Program skierowany jest mieszkańców Gminy Kosów Lacki, w tym osób zagrożonych wystąpieniem problemu przemocy domowej, osób doznających przemocy domowej, osób stosujących przemoc domową, świadków przemocy domowej oraz osób i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej. Celem głównym programu jest ograniczenie skali zjawiska przemocy poprzez edukację, działania profilaktyczne oraz rozwój kompleksowego systemu pomocy dla osób dotkniętych przemocą domową. Program zakłada łączenie ze sobą aktywności w obszarach inicjowania, rozwijania różnorodnych form pomocy dla osób doznających przemocy domowej, doskonalenia współpracy interdyscyplinarnej z tworzeniem warunków sprzyjających wzrostowi świadomości i wrażliwości społecznej. Stanowi podstawę budowania spójnego oraz funkcjonalnego systemu oparcia społecznego dla osób doznających przemocy domowej.

W związku z powyższym przyjęcie uchwały jest w pełni uzasadnione.